

PSIXOLOGİYA

UOT 45.81.99

YENİYETMƏLƏRDƏ ANORMAL DAVRANIŞIN
GENDER ASPEKTLƏRİ

C.A.QULİYEVA

Bakı Dövlət Universiteti

camila1342009@hotmail.com

Məqalə müasir dövrün aktual problemlərindən birinə həsr edilib. Bununla əlaqədar anormallıq fenomeninin tədqiqi məsələləri xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bununla əlaqədar olaraq sosial anormallıq fenomeninin tədqiqi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Çünki şagirdlərin mənəvi uğursuzluğu operativ pedaqoji müdaxilə, keyfiyyətli psixoloji kömək tələb edir. Şəxsiyyətin devianlıq statusundan öncəki dispozişiyasını öyrənmədən və diaqnostikasını bilmədən nə pedaqoji müdaxilə, nə də ki, psixoloji dəstək mümkün deyildir.

Açar sözlər: yeniyetməlik yaş, həyat tərzi, rəftar, sosial-anormal davranış, valideyn, mənə, cəmiyyət, dəyər, interaktiv öyrənmə, vərdiş.

Son onillikdə respublikamızda baş verən mütləq dəyişikliklər gənclərin sərvət meyillərinin məzmun və istiqamətinə də təsirsiz ötüşməmişdir. İctimai şüurda köklü dəyişikliklər baş vermişdir ki, bunun da nəticəsində Azərbaycan təhsil sistemində gənc nəslin sosiomədəni inkişafı və gender tərbiyəsi məsələlərinə böyük diqqət yetirilir. Məktəb məzunlarının hərtərəfli inkişaf etmiş kompetent şəxsiyyət kimi tərbiyə olunması, əxlaqi və mənəvi əsaslarda gender mədəniyyətinin yaradılması, ənənəvi ailə ideallarının yüksək mənə kəsb etməsi və ətraf aləmə humanist münasibət- gənclərin tərbiyəsində əsas hədəflərdəndir.

Lakin bununla belə sürətlə baş verən dəyişikliklərin, qloballaşmanın və başqa bu kimi tendensiyaların təsirlərinə rəğmən yeniyetmə və gənclərin davranışında dezadaptasiya halları da qaçılmaz olur. Təsədüfi deyildir ki, özünün formalaşma mərhələsində sosial dezadaptasiya, davranış və xarakterdə yüngül qəribəliklərin olmasından, delinkvent davranışın ağır formalarından olmaqla geniş təzahür spektrinə malikdir.

Məqalə işində sosial anormal davranışın səbəbləri təhlil olunur, bu davranışın inkişafına şəxsiyyətin destruktiv həyat təcrübəsinin, deformasiya olunmuş uşaq-valideyin münasibətləri modellərinin, həmçinin də mədəni və sosial deprivasiyaların üstün təsiri aşkara çıxarılmış, sosial anormal davranışın formalaşmasının psixoloji mexanizmləri və gender xüsusiyyətləri müəyyən edilmişdir. Bütün bunlar isə sosial anormal davranışın diaqnostikası və korreksiyası işinin elmi-psixoloji zəmində həyata keçirilməsini təmin etməyə

imkan verir.

Neqativ ailə münasibətləri təcrübəsi və yeniyetmələrin mikro-sosial ətrafının deformasiya olunmuş əxlaqi – etik dəyərlərinin təsiri altında yeniyetməlik yaşında şəxsiyyətin inkişafında baş verən gender deformasiyaları haqqında elmi təsəvvürləri genişləndirməkdən ibarətdir. Sosial anormal davranışa yeniyetmələrdə ziddiyyətli və konfliktli özünüqiymətləndirmənin və Mən-konsepsiyasının formalaşmasına gətirib çıxaran və onların normal gender və şəxsi özünüidentifikasiyasının pozulması proseslərində təzahür edən həyat münasibətləri sisteminin qeyri-konstruktiv modeli kimi baxılır. Hesab edirik bu tədqiqat: uşaq-valideyn ailə münasibətlərinin gender mədəniyyəti kontekstində yeniyetmələrdə sosial anormal davranışın formalaşmasının səbəbləri və şəraiti haqqında təsəvvürləri genişləndirir. Sosial və psixoloji fenomen kimi sosial anormal davranış anlayışının fenomenal statusunu, məzmununu və lüğəti təyin edilməsini müəyyən edir. Şəxsiyyətin müxtəlif dəyər-məna struktur törəmələri ilə (Mən obrazı, gender identikliyi, özünüqiymətləndirmə, dəyərləri, məna) sosial anormal davranışın sistem əlaqəsini, göstərmiş yeniyetmənin sosial anormallığı halında şəxsiyyətin əsas inteqral törəməsi qismində onun Mən-konsepsiyasının dəyər-məna strukturunun deformasiyasını ayırmışdır (onların məzmununun ziddiyyətliliyi və konfliktliyi). Sosial anormal davranışın gender xüsusiyyətləri tipləşdirilmişdir (koqnitiv, emosional-iradi, davranış).

Eksperimentdən alınan nəticələrdən təhsil sistemində çalışan praktik psixoloqların fəaliyyətində istifadə olunmasının mümkünlüyü ilə müəyyən olunur. Belə ki, yeniyetmələrin gender özünüidentifikasiyası və Mən-konsepsiyasının dəyər-məna strukturunun deformasiyasının nəticəsi olan dezadaptiv və sosial anormal davranış modellərinin profilaktikası, diaqnostikası və korreksiyası üçün bu tədqiqatın nəticələri faydalı ola bilər. Tədqiqat materialları sosial, yaş, pədaqoji və genderin psixologiyası, eləcə də şəxsiyyət və inkişaf psixologiyası üzrə mühazirə və praktik məşğələlərin hazırlanmasında istifadə oluna bilər.

Tədqiqatdan alınan nəticələr əsasında 14-15 yaş qrupundan olan sosial anormal davranışlı yeniyetmələr üçün psixokorreksiya proqramı, eləcə də, müəllimlər, psixoloqlar və valideynlər üçün tövsiyələr sistemi işlənmişdir və hesab edirik ki, bunlar praktik istiqamətdə mühüm əhəmiyyət kəsb edə bilər.

Məqalədə sosial anormal davranışa şəxsiyyətin kompleks psixoloji xarakteristikası kimi tərif verilmiş, onun sosial-psixoloji diskripsiyası işlənmiş, deviantlığın şəxsiyyət preddispozisiyası kimi fenomenoloji statusu ayrılmışdır (E.V.Zmanovskaya (2004), M.A. Kovalçuk (2002)). Təsirin genotipik və fenotipik faktorlarının əlaqəsi kontekstində sosial anormal davranışın emosional-dinamik və məzmun-məna xarakteristikaları ayrılmış, onun struktur- funksional təhlili aparılmışdır. Sosial anormallığa şəxsiyyətin dəyər-məna sferasının həm davranış səviyyəsində təzahür edən destruktiv vəziyyəti kimi (P.P.Korolenko, N.V.Dmitrieva (2000), V.N.İvanov (1995)), həm də bütövlükdə şəxsiyyətin mədəniyyətə mənsubluğunun xarakteristikası kimi baxılır (Q.S.Triandis (2007), A.A.Belik (2005)). Sosial anormal davranışın səbəbləri təhlil olunur,

inkişafda şəxsiyyətin destruktiv həyat təcrübəsinin, deformasiya olunmuş uşaq-valideyn münasibətləri modellərinin, həmçinin də mədəni və sosial deprivasiyaların üstün təsiri qeyd olunur. Sosial anormal davranışın formalaşmasının psixoloji mexanizmləri ayrılmış, hansı ki, bu əhəmiyyətli yaşlıya şəxsi özünüidentifikasiya (daha çox valideynlərdən birinə) və bu əsasda da əsas dəyər-məna yenitörəmələrinin əmələ gəlməsi prosesidir ki, onlar da avtomatlaşaraq nəticədə sosial anormal yeniyetmə şəxsiyyətinin inkişafında aparıcı məna xətti statusu kəsb edir. Sosial anormal davranışın əsas tərkib strukturları (deskripsiya zonaları) bunlardır: koqnitiv (mənalər, maraqlar, tələbatlar, dəyərlər); emosional-iradi (hiss, dinamik tənzim, emosional modus) və rəftar-məna (seçim situasiya kontekstində əməl kimi rəftar).

Sosial anormal davranışın gender xüsusiyyətlərinin təsviri iki qiymət komponentini özündə ehtiva edir: normativ (universal) və variativ (mədəni-məntal), hansı ki, müxtəlif sosiomədəni sistemlər çərçivəsində genderin normativ xarakteristikalarının təzahürlərinin özünəməxsusluğunu müəyyən edir. Gender (maskulin və femin tip), buna nisbətə cəmiyyətin gender tipinə nəzərən genderə görə deformasiya olunmuş davranış modellərinin təsviri verilmişdir. Sosial anormal yeniyetmə şəxsiyyətinin strukturunun əsas diaqnostik komponentləri ayrılmışdır: Mən-obrazı, ziddiyyətli və konfliktli Mən-konsepsiyası və özünüqiymətləndirmə.

Tədqiqata müxtəlif yanaşmaların metodoloji təhlili aparılmış, metasistem yanaşmadan istifadə edilməklə eksperimental proqram işlənmişdir ki, bu da müxtəlif formallaşma səviyyələrində metodikalari birləşdirməyə imkan verir. Burada, həmçinin diaqnostik instrumentarilərin seçimi əsaslandırılmış və tədqiqat prosedurları təsvir olunmuşdur. Tədqiqat prosesində sosial anormal davranış modellərinin avtomatlaşması prosesində yeniyetmələrin mikrososial ailə mühitinin üstün və formalaşdırıcı rolu haqqında hipotez tamamilə təsdiq olunmuşdur. Tədqiqat göstərdi ki, onların gender statusundan asılı olmayaraq yeniyetmələrin sosial anormal davranışlarının psixoloji xüsusiyyətləri onların Mən-konsepsiyasının dəyər-məna strukturunun deformasiyasının nəticəsidir. Mən-konsepsiyasının dəyər-məna deformasiyası mədəni identikliyin subyektiv qəbul edilən qeyri-konstruktiv obrazları kimi valideyn davranış modelləri və sosializasiyanın təsiri nəticəsidir. Sosial anormal davranışın gender xüsusiyyətləri bütövlüklə sosial qarşılıqlı təsirin əsas aqressiv, həyəcanlı və ya isteroid əlamətlərinin üstün tipinə görə müəyyən tipoloji emosional-dinamik və məzmun-məna xüsusiyyətlərinin təzahür xüsusiyyətləri ilə xarakterizə olunur. Sosial anormallıq fenomeninin statistik təhlili göstərdi ki, oğlanlar arasında sosial anormallıq daha tez-tez təzahür edir (seçimin ümumi kəmiyyətindən 64,4% olmaqla), qızlar 33,6% təşkil edir. Bu Azərbaycan cəmiyyətində gənclərin tərbiyəsinin mental xüsusiyyətləri ilə izah oluna bilər: qızlar ənənəvi olaraq milli və ailə-cins mədəni mənələri ruhuna daha çox istiqamətləndirilir ki, nəticədə neqativ sosiomədəni təsirlərə az məruz qalırlar. Ənənəvi qadın rolu milli ailə mədəniyyətinin təməl mental prinsiplərinə əsaslanır. Oğlanlar daha fəal və

nisbətən müstəqil olurlar, ətraf aləmi fəal surətdə dəyişdirməyə çalışırlar və buna görə də onu əhatə edənlərlə daha tez-tez konfliktli münasibətlərdə olurlar. Tədqiqat göstərdi ki, yeniyetmənin cinsi mənsubiyyətindən asılı olmayaraq normativ gender “hərəkətləri” (qızların maskulinləşməsi və oğlanların feminləşməsi) tipi üzrə davranışa, eləcə də hiperrol davranışına (genderin ənənəvi normativ xarakteristikalarının kəskinləşməsi) da sosial anormallığın təzahürü kimi baxılır.

Yeniyetməlik yaşında hormonal disbalansı yeniyetmənin neqativ şəxsi keyfiyyətlərinin kəskinləşməsi üçün təbii psixofizioloji əsas təşkil etməsinə baxmayaraq, yalnız ailədə qarşılıqlı təsirin neqativ təcrübəsi zamanı yeniyetmə şəxsiyyətinin emosional böhranı sosial baxımdan kənarçıxan davranış tipi formalaşdırmağa qabil olur. Hiperrol davranışı həmişə kompensator xarakter daşıyır və tədqiqatda bu “kompensator gender” kimi adlandırılır və yeniyetmənin öz Mən-konsepsiyası çərçivəsində iki mədəniyyətə xas gender davranış nümunəsini uzlaşdırma bilməməsi (mədəni ötürülmüş və valideynlərin özləri sosial anormal statuslu olduğu halda ailədən şəxsləndirilmiş) anlamını ifadə edir. Yeniyetmə uzlaşdırma bilinməyən tələbləri uzlaşdırmağa məcburdur (ailə və ictimai normaları) ki, bunun da, nəticəsində koqnitiv dissonans situasiyasına düşür. Bu dissonansın həlli isə maskulin (femin davranış əlamətlərinin həddindən artıq kəskinləşməsinin təzahürü kimi “kompensator kişilik/qadınlıq” tipi üzrə marginal gender davranış modellərinin formalaşması müstəvisində yerləşir.

Yeniyetmə üçün əhəmiyyətli yaşının şəxsi mənfəi nümunəsinə sosial anormal davranışın formalaşması aləti kimi baxılır. Tədqiqat prosesində sosial anormal valideyn davranış modelinin sosial anormal statuslu yeniyetmə şəxsiyyətinə neqativ təsirinə psixoloji mexanizmləri müəyyən edilmişdir. Valideynin həyat təcrübəsi təsir edən əsas amildir. Hansı ki, kiçik məktəb yaş dövründə yeniyetmə şüurunun təməl mental strukturunu (özü haqqında, əhatəsi haqqında, predmetlər aləmi və sosial hadisələr haqqında, yəni gender və sosial özünüidentifikasiya haqqında) formalaşdırır.

S.Bem “Şəxsi diferensial və D.A.Leontyevin SJO metodikalarının tətbiqindən alınan nəticələrin müqayisəli təhlili göstərdi ki, əgər subyektiv əhəmiyyət kəsb edən valideyn gender identifikasiyası pozulmaları ilə xarakterizə olunarsa (gender “hərəkətləri” tipi üzrə davranış), onda yeniyetmə onun üçün əhəmiyyətli insanın gender baxımdan deformasiyaya uğramış davranış modelini qəbul edir və ətraf insanlarla qarşılıqlı təsir də onu özünün məxsusi sxemi qismində mənimsəyir. Bütövlükdə isə böyük ölçüdə oğlanlara xas olan hiperrol davranışı ilə müqayisədə gender hərəkətlərinə daha çox rast gəlinir

Tədqiqat olunanların sosial anamnezinin öyrənilməsi göstərdi ki, cinsi mənsubiyyətlərindən asılı olmayaraq sosial anormal davranışlı yeniyetmələr daha çox yaşlılarla və həmyaşıdları ilə konfliktə girirlər, cəmiyyətdə sosial davranış normalarına pis uyğunlaşırlar, oturuşmuş ənənəvi gender rollarına tənqidi yanaşmağa meyilli olurlar, əxlaqi davranış normaları çətin avtomatlaşır və xarakterin aşağıdakı neqativ əlamətləri ilə xarakterizə olunurlar: tənbellik,

tərslik, ətrafdakılara münasibətdə neqativizm və düşmənçilik, inamsızlıq, qapalılıq, qisasçılıq, xırdaçılıq, aqressivlik.

Həm oğlanlar, həm də qızlar üçün ailədə neqativ qarşılıqlı təsir təcrübəsi eyni dərəcədə xarakterikdir: valideynlərin mənfəi nümunəsi (valideynlər özləri asosial davranış nümunəsidir (56,7% oğlanlar və 45,6% qızlar); ailədə gender mədəniyyətinin çatışmazlığı (14,5% oğlanlar və 13% qızlar); maddi imkanların azlığı (78,9% qızlar və 67,9% oğlanlar); ailə üzvlərinə münasibətdə fiziki aqressiya nümunələrinin, uşaqların sərt cəzalandırılması və ya istismar edilməsi hallarının olması, qadınlarla hörmətsiz rəftar (34,6% oğlanlar, 45% qızlar); valideynlərin özlərinin tənbelliyi və işləmək və mədəni inkişaf etmək istəyində olmamaları (67,8 % oğlanlar və 89% qızlar).

Sosial anormal davranışın korreksiyasına kompleks yanaşma aktual və zəruridir. Korreksiya bəzi məsələləri: əvvəla, valideynlərin davranışları və tələblər sistemi yenilənməsi, ikincisi isə yeniyetmə təlim münasibətləri sistemə məhsuldar daxil edilməsinin, onun sosial dəyərli həyat təcrübəsi toplaması və onu başa düşməsinin, yeniyetmə fəaliyyətinin sosial dəyərli yeni formalarının yaradılmasında məktəb və ailənin sıx əməkdaşlıq etməsi məsələlərini həll etməlidir.

Öz şəxsiyyətinin psixoloji-pedaqoji korreksiyanın həyata keçirilməsinə yeniyetmənin subyektiv hazırlığının zəruri və kafi tərkib hissələri kimi əsas refleksiyanın, pozitiv özünüqiymətin və Mən-konsepsiyasının formalaşmasına istinad edərək. Sosial anormal davranışın korreksiyasının beşpilləli modelini təklif etmək olar. Biz bunu “Müvəffəqiyyətə doğru beş addım” adlandırırıq. Bu model istənilən korreksiya proqramının əsasında qoyula bilər və aşağıdakı alqoritmdən ibarətdir:

- 1- məlumatların müəyyən edilməsi referent qrupun formalaşması;
- 2- sosial dəyərli reaksiya nümunəsinin və ya davranış modelinin nümayişi;
- 3- rəftar- seçmə formasının fəaliyyətdə stimulyasiyası və möhkəmləndirmə;
- 4- mental inkişafda olan mühitin və rəğbətləndirilən əks əlaqə sisteminin formalaşdırılması;
- 5- bütün korreksion addımların həyata keçirilməsində sistemlilik və ardıcılıq.

Beləliklə, “Yeniyetmələrin anormal davranışının gender aspektləri” mövzusunda aparılmış tədqiqat və onun təhlili bir çox **nəticələr əldə etməyə** imkan vermişdir. Onlardan bəziləri aşağıdakılardır:

1. Sosial anormal davranışa şəxsiyyətin deviant statusunun dəyər-məna preddispozisiyasına kimi baxmaq olar.
2. Gender statusundan asılı olmayaraq yeniyetmələrin sosial anormal davranışlarının psixoloji xüsusiyyətləri onların Mən-konsepsiyasının dəyər-məna strukturunun deformasiyasının nəticəsidir.
3. Gender əlamətlərindən asılı olmayaraq, sosial anormal davranış

- aşağıdakı meyarlarla** xarakterizə olunur:
- şəxsiyyətin psixi patologiyası ilə bağlı olmaması
 - həyatdan və özündən subyektiv narazılığın yüksək səviyyəsi
 - isteroid-şantaj əlamətli davranışın daşıyıcısı ola bilməsi,
 - yüksək həyacanlıq,
 - aqressivlik,
 - konfliktliyin yüksək səviyyəsi ilə,
 - özünütəqdimin əxlaqi-etik subnormaları
 - ətrafdakılara bilavasitə ziyan verməməklə,
 - sosial dezadaptasiyanın davamlı təzahürləri.
4. Bütövlükdə sosial anormallıq gender baxımdan asimmetrik hadisədir. Statistik təhlil göstərdi ki, oğlanlar arasında sosial anormallıq daha tez-tez təzahür edir (**62,5%** olmaqla), qızlar **37,5 %** təşkil edir. Bu da Az-n cəmiyyətində gənclərin tərbiyəsinin mental xüsusiyyətləri ilə izah oluna bilər.
 5. Tədqiqat göstərdi ki, yeniyetmənin gender xüsusiyyətlərindən asılı olmayaraq normativ gender “hərəkətləri” tipi üzrə davranışa, eləcə də hiperröl davranışına da sosial anormallığın təzahürü kimi baxılır.
 6. Sosial anormal davranışın gender xüsusiyyətləri yeniyetmə üçün yüksək əhəmiyyət kəsb edən valideynlərindən birinin davranışının gender xüsusiyyətlərinə identikdir.
 7. Valideynlərin sosial anormal davranış modelinin yeniyetmə şəxsiyyətinə neqativ təsiri müəyyən edilmişdir.
 8. Yeniyetmələrin sosial anormal davranış **modelinin gender spesifikasiyasının formalaşmasına** təsir edən **aşağıdakı amilləri müəyyən** edilib:
 - uşağı ailədə və cəmiyyətdə uşaqlıqdan əhatə edən ümumi sosial və mədəni mühit;
 - cəmiyyətin etnik ənənələri;
 - uşaq-valideyn münasibətləri tərzi;
 - ailədə gender münasibətlərinin mədəniyyəti və valideynlərin gender xarakteristikaları;
 - valideynlərin və yeniyetmə üçün digər referent insanların cinsröl və mədəni özünüidentifikasiyası;
 - kişilərə və qadınlara münasibətdə ailədə və cəmiyyətdə mövcud olan cinsröl gözləmələri sistemi;
 - ailənin sosial müdafiə səviyyəsi;
 - uşaqların və valideynlərinin ümumi mədəni və təhsil səviyyəsi.
 9. Sosial anormal davranışlı yeniyetmələrlə psixoloji-pedaqoji korreksiya proqramının xüsusi modeli işlənib hazırlanmışdır.
 10. Sosial anormal davranışın mental dəyər-məna əsasının öyrənilməsi göstərdi ki, milli mentalitetə, xalqın ənənələrinə davranışın sosial normativ gender modellərinin formalaşmasının profilaktikasının güclü tərbiyəvi amili, aləti kimi baxmaq olar.

ƏDƏBİYYAT

1. Bayramov Ə.S., Əlizadə Ə.Ə. Sosial psixologiya //Qarr-poliqraf, Bakı,2003, 356 s.
2. İbrahimbəyova R.F. Gender terminlərinin izahlı lüğət //UNFPA, Bakı, 2015, 15 ç.v.
3. Şəfiyeva E.İ. Yeniyetmələrdə zərərli maddələrə aludəçiliyin psixoterapiyası, psixokorreksiya və psixoprofilaktikası //Bakı Dövlət Universitetinin xəbərləri. Sosial-siyasi elmlər seriyası, 2014, №1, Bakı, s.99-110
4. Алиева К.Р. Социально-психологический анализ ценностных ориентаций азербайджанской молодежи.// “Sosial proseslərin təhlilində informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi xüsusiyyətləri” / Gənc tədqiqatçıların respublika elmi-praktik konfransın materialları (17 aprel 2015-ci il), II hissə, s.22
5. Леонтьев Д.А. Психология смысла: природа, строение и динамика смысловой реальности. 2-е, испр. изд./ Леонтьев Д.А. М.: Смысл, 2003, 487с.
6. Триандис Гарри С. Культура и социальное поведение: учебное пособие / Пер. В.А.Соснин. М.: ФОРУМ, 2007, 384 с.
7. Эриксон Э. Детство и общество. СПб.: ИТД «Летний сад», 2000, 416 с.

ГЕНДЕРНЫЕ АСПЕКТЫ АНОРМАЛЬНОГО ПОВЕДЕНИЯ ПОДРОСТКОВ

Дж.А.ГУЛИЕВА

РЕЗЮМЕ

Статья посвящена одной из актуальных проблем современной эпохи. В этой связи особое значение имеет исследование феномена аномальности. В этой связи вопросы исследования феномена социальной аномальности приобретают особую значимость, так как духовное неблагополучие учащегося требуют оперативного педагогического вмешательства, качественной психологической поддержки, что невозможно без изучения и диагностики преддиспозиционного девиантности статуса личности, что и составило проблемное поле поиска для определения содержания понятия социальной аномальности.

Ключевые слова: подростковый возраст, образ жизни, поступок, социально-анормальное поведение, родитель, смысл, социум, ценность, интерактивное обучение, привычка.

GENDER ASPECTS OF ABNORMAL BEHAVIOR OF ADOLESCENTS

J.A.GULIYEVA

SUMMARY

The article is devoted to one of the topical problems of the modern era. In this regard, the study of the phenomenon of abnormality is of particular importance. Therefore, the research of the phenomenon of social anomaly acquires special significance, since the student's spiritual unhappiness requires prompt pedagogical intervention and qualitative psychological support, which is impossible without studying and diagnosing the pre-disposition status of the personality, which constituted a problematic search field for determining the content of the notion of social anomaly.

Key words: adolescence, way of life, act, social-abnormal behavior, parent, sense, society, value, interactive learning, habit.